

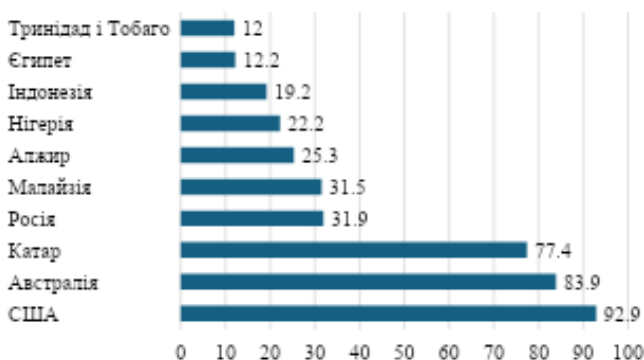
Література:

1. Богапко О.Л. Перспективи впровадження принципів розумної спеціалізації ЄС в українську практику державного регулювання інноваційного розвитку. *Економічні горизонти*. 2018. № 3(6). С. 4-17. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(6\).2018.156311](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(6).2018.156311)
2. Богапко О.Л. Стратегічне планування в системі управління державою і виробництвом. *Економіка України: проблеми економічного розвитку*. Колективна монографія / За ред. В.Ф. Бесєдіна, А.С. Музиченка. К. : НДЕІ. 2007. С. 83-86.
3. Космідайло І.В. Теоретичні аспекти організаційно-економічного механізму управління державними підприємствами. Інвестиції: практика та досвід. 2012. Вип. 13. С. 44-47. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2012/13.pdf
4. Олійник А.В., Кузнецова А.П. Методологічні засади формування стратегії розвитку підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. № 3. С. 118-126. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2018.3.13>
5. Сапотницька Н.Я., Козак В.Є. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства та їх синергія в умовах війни. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 2(02). С. 49-52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-9>

ГАЗОВИЙ РИНОК КАТАРУ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Музиченко М.В., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7322-1459>

Катар посідає третє місце у світі (після Росії та Ірану) за доведеними запасами природного газу та шосте місце за обсягами його видобутку. Країна вже кілька років поспіль є одним із найбільших світових експортерів скрапленого природного газу (СПГ) на даний час поступаючись лише Сполученим Штатам Америки та Австралії. Незважаючи на те, що сьогодні США за обсягами експорту СПГ децю випереджають Катар, його володіння 70-ти відсотковою часткою американського проекту з експорту СПГ Golden Pass відкриває країні можливості постачання одночасно з обох континентів - північно-американського та азіяського [1].

Рис. Країни з найбільшими потужностями з експорту СПГ, станом на вересень 2024 р. (у млн метричних тонн на рік) [2]

До 2030 року країна планує збільшити потужності з виробництва СПГ до 142 млн тонн, що перевищує діючі потужності (77 млн тонн) на 85 %. У зв'язку з цим Катар реалізує масштабний проект з розширення Північного родовища у Перській затоці (Апп-Шималь, Північний купол) на найбільшому у світі газоконденсатному родовищі Південний Парс, права власності на яке належить Ірану та Катару. Доведені запаси родовища становлять близько 14 трлн кубічних метрів природного газу. При загальній площі родовища 9,7 тис. квадратних км, на долю Катару припадає 6,0 тис. квадратних км. Катар веде більш активний видобуток, що створює певні ризики для Ірану, оскільки відставання за обсягами видобутку створює умови для перетоку вуглеводнів та різкого зниження видобутку. За очікуваннями загальний обсяг видобутку Катаром із спільного родовища сягне до 2030 року 740 млн кубічних метрів на добу, в той час як Іран зменшить видобуток більш ніж на 30%, до рівня 350 млн кубічних метрів внаслідок падіння тиску на іранській частині родовища [3].

У 2024 році катарська державна компанія QatarEnergy увійшла у завершальну фазу історичної програми розширення власного танкерного флоту для транспортування СПГ.

Компанією підписано довгострокову угоду з китайською державною суднобудівною корпорацією (CSSC) щодо будівництва шести додаткових танкерів-газовозів класу QC-Мах (водотоннажністю 271 тис. кубічних метрів кожний), що є найбільшими СПГ-танкерами у світовій історії. За умовами угоди Катар має отримати танкери в період

з 2028 по 2031 рік. Це остання партія в рамках програми розширення катарського танкерного флоту до 128 суден, включаючи 24 судна класу QC-Max загальною вартістю 8 млрд доларів США [4].

Найбільшим ринком катарського скрапленого природного газу традиційно є Азія, на яку припадає близько 80 % експорту країни. Найбільшими азійськими імпортерами є Південна Корея, Індія, Китай та Японія [5].

З часткою в 11 % Катар є третім за обсягами постачання скрапленого природного газу до країн Євросоюзу (після США та Росії). Впродовж останніх років компанією QatarEnergy підписано довгострокові контракти щодо постачання СПГ до Німеччини, Франції та Нідерландів.

У 2022 році QatarEnergy та ConocoPhillips підписали угоду про реалізацію катарського СПГ до Німеччини. Згідно з умовами 15-ти річної угоди до Німеччини щорічно надходитиме близько 2 млн тонн скрапленого природного газу, відвантаження першої партії заплановано на 2026 рік [6].

У 2023 році QatarEnergy та французька TotalEnergies уклали 27-річну угоду щодо щорічного постачання до 3,5 млн тонн СПГ у рамках масштабного спільного проекту з видобутку. Джерело постачання – спільні підприємства QatarEnergy та TotalEnergies, яке є власником часток у катарських проєктах NorthField East (NFE) – 6,25 %, та NorthField South (NFS) – 9,375%. За умовами угоди перша партія скрапленого природного газу надійде на СПГ-термінал Fos Cavaou, розташований на півдні Франції, у 2026 році [7]. Цього ж року підписано дві 27-річні угоди між QatarEnergy та Shell щодо щорічного постачання до терміналу Gate LNG (порт Роттердам) до 3,5 млн тонн СПГ починаючи з 2026 року [8].

Разом з тим, Директива ЄС N2024/1760 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024 року про комплексну перевірку корпоративної стійкості та внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937 і Регламенту (ЄС) 2023/2859, яка набрала чинності у липні 2024 року [9], створює ризики щодо припинення постачання катарського СПГ до країн Євросоюзу. Стаття 27 Директиви зобов'язує країни ЄС застосовувати до компаній штрафи у розмірі не менше 5% їх загального доходу за фінансовий рік, що передусь року прийняття рішення про застосування штрафу, у разі недотримання вимог ЄС щодо викидів вуглецю, прав людини та трудових прав.

За заявою міністра енергетики Катару та CEO QatarEnergy Саад аль-Каабі, вищевказані нововведення ЄС неприйнятні для групи

компаній QatarEnergy, глобальний ланцюг постачання якої охоплює до 100 тисяч підприємств. Крім того, штраф у розмірі 5 % від загального доходу компанії, а не від доходу, отриманого за європейським контрактом, взагалі зводить нанівець сенс укладання угоди [10].

Література:

1. Qatar's Contract Quandary.
URL: <https://www.energypolicy.columbia.edu/qatars-contract-quandary/> (date of application: February 15, 2025).
2. Countries with largest liquefied natural gas (LNG) export capacity in operation worldwide as of September 2024.
URL: <https://www.statista.com/statistics/1262074/global-lng-export-capacity-by-country/> (date of application: February 15, 2025).
3. Qatar's Gas Ambition Affects Iran's Reserves.
URL: <https://www.iranintl.com/en/202403118957> (date of application: February 15, 2025).
4. QatarEnergy to build 6 new QC-Max LNG vessels at China's Hudong-Zhonghua Shipyard.
URL: <https://www.xindemarinenews.com/en/shipbuilding/2024/0910/56302.htm> (date of application: February 15, 2025).
5. Infographic: Where do Qatar's LNG exports go?
URL: <https://www.spglobal.com/commodity-insights/en/news-research/latest-news/lng/041222-infographic-where-do-qatar-liquefied-natural-gas-exports-go-europe-asia> (date of application: February 15, 2025).
6. Qatar to supply LNG to Germany under 15-year contract.
URL: <https://www.aa.com.tr/en/energy/natural-gas/qatar-to-supply-lng-to-germany-under-15-year-contract/36989> (date of application: February 15, 2025).
7. QatarEnergy, TotalEnergies sign 27-year LNG supply agreement.
URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/qatarenergy-totalenergies-sign-27-year-lng-supply-agreement-2023-10-11/> (date of application: February 15, 2025).
8. QatarEnergy and Shell agree on 27-year LNG supply to the Netherlands.
URL: <https://www.offshore-energy.biz/qatarenergy-and-shell-agree-on-27-year-lng-supply-to-the-netherlands/> (date of application: February 15, 2025).
9. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj/eng> (date of application: February 15, 2025).
10. Qatar will 'stop' EU gas sales if fined under due diligence law.
URL: <https://www.ft.com/content/2260c21b-f5f4-4ea9-b176-ba1b38c8471c> (date of application: February 15, 2025).